

GÜZİDE SABRİ

NEDRET

ROMAN

2. BASKI

♥ can
miras

GÜZİDE SABRİ

NEDRET

ÖLMÜŞ BİR KADININ
EVRAKI METRUKESİ ZEYLİ

Can Miras

Nedret, Güzide Sabri

© 2021 Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Orhaniye Matbaası, 1923

Yayına esas alınan basım: Semih Lütfi Kitabevi, 1943

Can Yayınları'nda 1. basım: 2021

2. basım: Eylül 2021, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Yayına hazırlayan: Necati Tonga

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Bilal Sarıteke / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-5175-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750751752

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

GÜZİDE SABRİ
NEDRET

ÖLMÜŞ BİR KADININ
EVRAK-I METRUKESİ ZEYLİ

ROMAN

♥can

Güzide Sabri'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi, 2021

GÜZİDE SABRİ (AYGÜN), 1883'te İstanbul'da doğdu. Adliye Nezareti memurlarından Salih Reşat Bey ile Nigâr Hanım'ın kızıdır. Özel öğrenim gördü. Babasının önce Sivas'a ardından Tokat'a sürülmesi yazarı derinden etkiledi. Küçük yaşta Beyoğlu birinci noteri Ahmet Sabri Aygün'le evlendi. 16 yaşındayken kaleme aldığı, yakın bir arkadaşının ölümünü anlatan *Münevver* adlı ilk romanı, 1899'da *Hanımlara Mahsus Gazete*'de tefrika edildi, 1901'de kitap olarak yayımlandı. Bazı yazı ve şiirlerini "Güzide Osman" ve "Güzide" müstearlarıyla neşretti. Yazar, esas ününü ilk baskısı 1905'te yapılan ve ilerleyen yıllarda defalarca basılan *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi* adlı romanıyla kazandı. Bu romanı *Yaban Gülü* (1920), *Nedret* (1923), *Hüsran* (1928), *Hicran Gecesi* (1937), *Necla* (1941), *Mazinin Sesi* (1944) romanları takip etti. Hikâyelerini *Gecenin Esrarı* (1934) adıyla kitaplaştırdı. Güzide Sabri, romantik bir duyarlılıkla kaleme aldığı sekiz romanıyla döneminin çok okunan yazarlarından oldu ve popüler roman türünün edebiyatımızdaki önemli temsilcilerinden biri olarak ön plana çıktı. *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*, *Yaban Gülü* ve *Hicran Gecesi* sinemaya uyarlandı. Eserlerinden bazıları Ermeniceye ve Sırpçaya çevrildi. 1946 yılında Giresun'da öldü.

Güzide Sabri.

گزیده صبیری

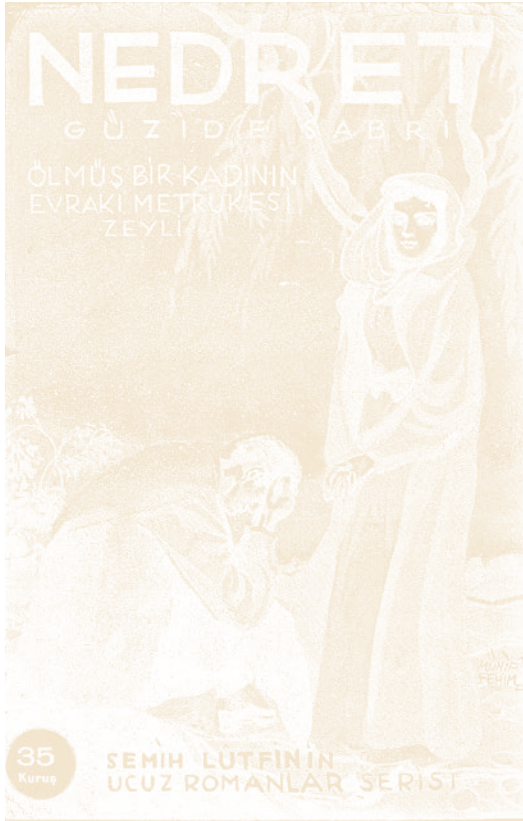
ندرت

رومان

ساحب و ناشری
اقبال کتبخانهسی صاحبی
حسین

۱۹۲۳ — ۱۳۴۲
اورنگایه مطبعهسی

Nedret'in 1923 yılında yapılan ilk baskısının kapağı.

Nedret'in 1943 yılında yapılan baskının kapağı.

Sunuş

Popüler roman türünün edebiyatımızdaki en önemli temsilcilerinden biri olarak karşımıza çıkan Güzide Sabri, hatıralarında yazmak hevesine çok küçük yaşlarda tutulduğunu belirtir. Henüz on yaşında bir çocukken küçük dimağında büyük hülyalar canlandığını belirten yazar, yalnızlıktan nihayetsiz bir haz duyduğunu, büyük bir alakayla dinlediği masalların ve hikâyelerin hayal gücünü geliştirdiğini, bazen hayallerine bağlanarak onlarla birlikte yaşadığını ifade eder.¹

Babasının II. Abdülhamid'in emriyle Sivas'a sürgün edilmesi ve ardından Münevver Hüsniye adındaki çocukluk arkadaşının kan kusarak ölmesi, çocuk Güzide Sabri'nin ruh dünyasındaki kırılğanlıkları harekete geçirir. Zaten hassas bir ruh haline sahip olan Güzide Sabri, bu olaylar neticesinde duygularını edebiyat yoluyla aktarmaya karar verir ve romanlar yazmaya başlar. Neticede yazarın edebiyat âlemine girişi, on altı yaşındayken kaleme aldığı ve 1899'da *Hanımlara Mahsus Gazete*'de tefrika edildikten sonra 1901'de kitap halinde neşredilen *Münevver* adlı romanıyla gerçekleşir. Güzide Sabri, bu romanını yukarıda bahsedilen yakın arkadaşının hayatından esinlenerek kaleme almıştır.

Münevver'in ardından yedi roman ve bir hikâye kitabı daha yayımlayan Güzide Sabri, eserleriyle 1900'lü yılların başlarında çok geniş bir halk kesimi tarafından sevilerek okunan bir yazar olmuştur. Romanlarında kırılğan aşkların duygu

1. Güzide Sabri, *Gecenin Esrarı*, "Önsöz", Türkiye Basımevi, İstanbul, 1934, s. 9.

yüklü dünyasını aksettiren Güzide Sabri'nin en önemli romanı, ilk baskısı 1905'te yapılan ve ilerleyen yıllarda defalarca basılan *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*'dir. Güzide Sabri, *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*'nin gördüğü rağbet üzerine bu romanına "zeyl" olmak üzere 1923'te *Nedret* adlı romanını kaleme almıştır. Güzide Sabri, *Nedret*'te de benzer bir duyarlılıkla kırık bir aşk hikâyesini dile getirmiştir.

Nedret'in elinizde tuttuğunuz baskısını yayına hazırlarken romanın Güzide Sabri hayattayken yapılan 1943'teki son baskısını esas aldık. Yazarın diline, üslubuna ve kelime tercihlerine mümkün mertebe müdahale etmedik, bununla birlikte muhtemel dizgi hatası olduğunu düşündüğümüz yanlışlıkları düzelttik, romanın imlasını günümüz kurallarına uyarladık. Açıklamalı orijinal metin olarak hazırladığımız romanın sonuna, günümüz okurunun anlamakta zorlanacağı kelime ve kelime gruplarını içeren küçük bir sözlük hazırladık.

Başta kitabın editörlüğünü üstlenen Mustafa Çevikdoğan olmak üzere kitabın hazırlanması aşamasında emeği geçen Can Yayınları çalışanlarına teşekkür ederim.

Necati Tonga
Kırıkkale, 2021

I

Genç avukat sabahleyin yazıhanesine geldiği zaman aldığı yeni bir davadan dolayı zihni çok meşguldü. Masanın üzerinde duran bir yığın evrak arasından ayırdığı bir takım kâğıtları önüne serdi. Münazaalı bir arazi, daha doğrusu kıymetdar bir çiftlik meselesini ihtiva eden bu davanın asıl sahibi genç ve öksüz bir kızdı, diğer iki erkek akrabaysa bu genç kıza karşı veraset iddia ediyorlardı.

Avukat, evrakı tetkik ederken bir elini şakağına dayamış, garip bir ruhi halet içinde kalmıştı. Uzak bir maziyle pek alakadar görünen bu mesele kendisini çok meşgul etmeye başlamıştı. Unutulan günleri yeniden hatırlatan bu siyah satırlara gözlerini dikmiş, sanki on altı sene evvelki hayata dönmüş gibi derin bir hülya içine dalmıştı.

Bu çiftliğin ne tatlı hatıraları vardı. Orada geçen neşeli günler ve hiç unutulmayan çocukluk hayatı gözlerinin önüne geliyordu. Ormanlar arasında, tarlalar içinde koşarak, oynayarak gezdiğini, hayvana, arabaya binip köyleri dolaşmak arzusuyla çırpındığı saatlerin lezzetini ve sonra babasının pek hürmet gösterdiği ve annesininse “yenge” diye hitap ettiği siyah gözlü kadının kendilerine bezlettiği iltifatı ve onun genç ve güzel çehresini, tatlı ve şefkatli bakışlarını hatırlıyordu. Pek çok vakalardan sonra o genç kadının acı bir surette ölümü, babasının birkaç

sene devam eden hastalığıyla ne kadar alakalıydı. Uzun ve meşakkatli zamanlarını Avrupa hastanelerinde geçiren zavallı babası senelerce his ve idraktan uzak olarak yaşamıştı. Kendisi oraya yakın bir mektepte okurken ayda bir defa onu görmeye gittiği zaman sönük ve hazin bakışları altında nasıl titreyerek ve yüreği acıyarak onun yüzüne bakardı.

Avukat şimdi bunları düşünürken teessür ve ıstırap içinde, bazen elleri saçlarının arasında dolaşiyor bazen alınını sıkarak dudaklarının arasından, “Çok garip tesadüf, çok garip!” diye söyleniyordu...

Bu genç müvekkilinin o siyah gözlü kadının kızı olmasını, pederi Sait Bey’in tek vârisi olarak validesine pek yakın akraba bulunmasını tesadüfün maziyle yeni bir ülfeti diye kabule mecbur oluyordu. Fakat altı sene evvel ölen annesi bugün sağ olsaydı belki bu kızın varlığı ona, geçen günlerden bir elem kokusu serpecekti. Birdenbire babasını düşündü. “Kim bilir ne kadar hayret edecek!” dedi.

Genç avukat, fikrini yoran bu hülyalardan kurtulmak için üzeri kâğıtlarla dolu masasının başından ağır ağır kalktığı sırada kapı hafifçe vurulmuş ve sonra ak saçlı ve sakallı, muhterem bir zat içeri girmiş ve, “Nihat Beyefendi, vaktiniz müsaitse biraz görüşelim,” demişti.

Avukat onu, “Ben de şimdi sizin evrakı tetkik ediyordum. Teşrifinize pek memnun oldum, buyurunuz Veysel Efendi,” sözleriyle karşılaşmıştı.

Misafir, maroken¹ koltuğa yerleşirken dava vekili de tekrar yerine oturdu ve, “Buyurunuz Veysel Efendi,” diyerek bir sigara uzattı.

Veysel Efendi sigarasını ağızlığına takarken:

1. Bir cins keçi derisi. (Y.N.)

“Bu sabah başınızı ağrıtmama sebep, birkaç güne kadar buradan uzaklaşacağımı size haber vermek içindir; çünkü dün Nedret Hanım çiftliğe gitti, kendisini uzun müddet yalnız bırakmamak zarureti içinde bulunuyorum.”

“Teşrifinize memnun oldum. İstedığınız gün gelebilirsiniz. Oraya bir keşif heyetiyle gelmemiz ihtimali var, ne vakit karar verilirse size malumat veririm ve gelir sizi çiftlikte bulur, Nedret Hanımefendi’yle de müşerref olmuş olurum. Siz müsterih olunuz Veysel Efendi.”

Veysel Efendi memnun bir çehreyle, “Doğrusu bu sözlerinize pek sevindim,” dedi. “Vakıa Nedret orada yalnız değil, yanında bizim bacı ve daha başka emniyet edebileceğim insanlar var ama ondan uzun müddet uzak kalmaya gönlüm razı olmaz, ne yapayım!”

“Zannedirim Nedret Hanım’la akrabalığınız var?”

“Hayır... Hayır... Ben onun babası Sait Bey’in çok iyiliklerini görmüş bir insanım. Nedret benim ellerim arasında büyümüştür.” Derin bir göğüs geçirdikten sonra: “Validesi pek genç yaşında hayata veda eden bir talih-siz, pederiyse pek feci bir akıbeta uğrayan bir zavallıdır. Ben o zamanlar çiftlik kâhyasıydım. Rahmetli beyefendi beni çok severdi. Karlı bir gündü... Hiç unutmam! Birlikte ava çıkmıştık. Atın üzerinde onun öyle bir genç gibi duruşu vardı ki hayran olurdum. Baş her zaman yüksek ve çok gururlu görünürdü. O gün kaşları çatık, rengi sarıydı. Ormanın kenarındaki dik yokuştan inmek istedi, mâni olayım dedim, dinlemedi. Birdenbire hayvanı sürdü. Bir dakika içinde yere yuvarlandığını ve kanlar içinde karın üzerine serildiğini gördüm. Hemen yanına koştum. Onu kollarımın arasına aldım. Başından akan kanlar ellerimi ıslatmıştı. Dudakları arasından bir şeyler söylüyordu, dinledim: ‘Kızım sana emanet. Sen mert ve namuslu bir adamsın, onu her şeye karşı muhafaza et,’ diyordu.”

Veysel Efendi'nin gözleri yaşla dolmuştu:

"Affedersiniz, burada bile söylenmesi icap etmeyen şeylerden bahsediyorum..."

Pek müteessir olan avukat, "Hayır... Hayır," dedi, "daha ziyade izahat vermenizi arzu ederim. Çünkü siz yabancı bir şahıs karşısında bulunmuyorsunuz..."

Veysel Efendi tuhaf bir hayretle avukatın yüzüne baktı. "Nasıl?" diyordu. "Siz mi?"

Nihat Bey sakın bir sesle:

"Evet! Veysel Efendi... İyi bir tesadüfün lütfuna uğradık. Nedret Hanım'ın babası Sait Bey'in validemin dayısı olduğunu, evrakınızı tetkik ettikten sonra anladım. Aradan uzun seneler geçmişti. Sait Bey öldüğü zaman ben on yaşındaydım. Babamın uzun müddet devam eden hastalığıyla beraber benim de Avrupa'da tahsilde bulunuşum, dönüşümdeyse annemi ebediyen kaybedişim ailemiz için büyük bir felaket olmuş, kendimize yakın olan vücutları arayıp sormamızı ihmal ettirmişti."

Veysel Efendi aynı hayretle, "İnsan neler işitiyor Yarabbi!" diyordu. Ve ilave ederek, "Demek siz şimdi Nedret'in akrabasıdır? Öyle mi?" diye söyleniyordu.

Avukat başını sallayarak hafif bir tebessümle, "Evet, öyleymiş! Ben de hayretteyim," diye cevap veriyordu.

Veysel Efendi teessürle:

"Zavallı çocuğun bazen kimsesizlikten şikâyet ederek ağladığı günler oluyor. Davamızı size vermekle ne kadar isabet ettiğimizi şimdi anlıyorum. Sizi pek muktedir bir avukat, haluk ve pek vicdanlı bir genç diye tavsiye etmişler. İnşallah davamızı da kazanacaksınız; çünkü Nedret bu çiftliğe hiçbir suretle kimsenin müdahalesini istemez. Babası ve annesine ait en kıymetli hatıraların burada gömülü olduğuna kanidir. Hiç görmediği annesinin hayalini pek sever ve daima bana sorar."

"Nedret Hanım'ın başka akrabası yok mu?"

“Vardı... Onu şefkatli bir anne kadar kolları arasında saklayan sevgili bir kadın vardı... Nedret sekiz yaşına kadar bunu hakiki anne olarak tanımıştı. Ne yazık ki ölümün merhametsiz pençesi, zavallı çocuğu bu şefkat kucağından da mahrum etti. Suat adındaki bu hanım, hastayken bir gün beni yatağının yanına çağırmişti ve, ‘Hemşirem Fikret’ten yadigâr kalan bu yavruyu ben öldükten sonra sana emanet ediyorum Veysel Efendi,’ dedi. Gerek babasının son arzusu ve gerek Suat Hanım’ın vasiyeti üzerine bir ana kucağı yerine uzattığım kollarının arasında yetim ve kimsesiz geçen günlerinin acılarını hissettirmemeye çalışarak büyüttüğüm bu çocuğun her ihtiyacına yetişecek kadar olan servetini de iyi idareye çalışarak kendisini Bebek’teki Amerikan Mektebi’ne verdim. Arzusu böyleydi... Nihayet bu sene tahsilini bitirdi. En birinci emeli çiftliğe gitmekti... Bundan kendisini vazgeçirmek kabil olamadı.”

Temiz ve saf çehresi, hürmete layık beyaz sakalı, pak ve nezih vicdanının birer parlak aynası olan gözleri bu adamın yüksek kalbini gösteriyordu. Genç avukat gözlüğünü düzelterek:

“Veysel Efendi, bize pek yakın olan bu yetim kıza karşı gösterdiğiniz muhabbet ve insaniyetten dolayı bütün aile namına size teşekkürler ederim. Bu akşam bunu babama ve kız kardeşime anlatacağım. Nedret Hanım’a hürmetlerimi söyleyiniz, yakında yanlarına gideceğim cihetle çok bahtiyarım...”

Nihat bu sözleri söyleyince Veysel Efendi de ayağa kalkmıştı.

Avukat yalnız kaldığı zaman derin derin düşünmeye başladı. Babasını senelerce elem ve ıstırap içinde harap eden birtakım esrarlı vakaların bugün canlı bir yadigârı meydana çıkıyordu. Nedense kalbinin üstünde ezici bir ağırlık duydu. Fikrini meşgul eden şu meseleyi unutmak

için başka işleri tetkike koyuldu. Akşamüzeri Şişli'deki evine geldiği zaman onu karşılayan hemşiresi olmuştu.

"Bugün çok geç kaldın ağabey," diyen genç kadına her zamanki güler çehresiyle, "Evet, bazen böyle oluyor kardeşim," diye cevap veriyordu.

Babasını her vakitki gibi yazıhanesinin önünde kitaplarıyla meşgul bulmuştu. Elektriklerin saçtıkları parlak ziyalar altında biraz solgun simalı görünen bu adam, ağır ağır başını kaldırarak oğlunu selamladıktan sonra, "Bugün çok çalışmışsın galiba?" dedi.

Nihat, babasının karşısındaki koltuğa otururken, "Siz de yine pek meşgulsünüz," diyordu.

"Evet, her zamanki gibi."

"Fakat kendinizi çok yoruyorsunuz zannedirim..."

Bu esnada salona giren kız kardeşi söze karıştı:

"Ağabey, ben de her zaman sizin gibi şikâyet ediyorum lakin babam dinlemiyor, bugün çok hastası vardı, hiç dinlenmeden onlarla meşgul oldu."

Doktor hazin bir gülüşle bu iki gence baktı. "Korkmayınız çocuklarım," dedi, "ben çalıştıkça açılırım, meşgul oldukça yaşarım. Yoksa hayat başka türlü avutulmuyor..."

"Hakkınız var fakat yorulmamak şartıyla..." Ve kız kardeşine dönerek: "Nihal, hakikaten ben de bugün çok yorgunum... Bazen beklenilmeyen hadiseler dimağ üzerinde pek derin tesirler yapıyor..."

"Beklenilmeyen hadiseler mi dediniz?"

"Evet."

"Sorabilir miyim ağabey?"

"Hayhay..."

Doktor koltuğa yaslanmış olduğu halde onları dinliyordu. Gülerek, "Gençliğin her zaman böyle hadiseleri olabilir, değil mi Nihat?" dedi.

Avukat, babasının bu latifesine güldü.

“Henüz böyle bir şeyle karşılaşmadım lakin isterim ki hayatımın bir vakası olsun.”

Doktor başını salladı:

“Arzu etme,” dedi, “çok bedbaht olursun!”

“Acaba?”

“Hiç şüphesiz!”

“Böyle bedbahtlığın acılığında da bir lezzet vardır zannederim.”

“Lezzet mi? Kim bilir?”

Nihal bahsi keserek, “Beni merakta bıraktın ağabey,” diyordu.

Doktor dalgın ve sakin bir nazarla oğluna bakarak, “Nihal’e bir şey mi söyleyecektin?” diye sordu.

Nihal cevap verdi:

“Demin memul edilmeyen bir hadiseden bahsetmemiş miydi?”

Doktor kayıtsızca, “Ha, evet,” dedi ve masanın üstündeki gazetelerden birini alarak gözlüğünü düzeltti, mütalaaya daldı... Nihal durmadan soruyordu...

Avukat gülerek, “Otur da anlatayım,” diye hemşiresini teskine çalışmış ve sonra başlamıştı:

“İnsan öyle şeylere maruz kalıyor ki... Geçmiş günlerin unutulmuş hatıraları birdenbire canlanmasıyla müfekire on sene, yirmi sene evveline dönüyor ve onda ne güzel ve ne tatlı günler buluyor... Mesela çocukluk hatırası bizim için ne kadar hoştur değil mi? Sonra bu hatıraların ne müstesnalı vardır! Bayram sevinçleri, kır hayatları, uzak yerlere gezintiler... Bilmem hatırlar mısın? Bizi bir çiftliğe götürmüşlerdi... Sen o zaman yaramaz, afacan bir kızdın...”

Nihal gözlerini süzerek düşündü:

“Evet, hatırlıyorum,” dedi, “gözlerimin önüne yeşil bir diyar geliyor. Çiçekleri bol, kuzuları güzel, ormanları karanlık, dağları yüksek...”

Nedret burada birkaç defa kendi duygularına daldı. Kalbinin derin bir köşesinde, kendisine gizli gizli gülümseyen, ümide benzer bir şey vardı. Tekmil varlığını, ince ipek bir ağın cazibesi sarıyor, bunun dâğümelerini ezeli bir kudretin yardımıyla bağlıyordu. Şu dakikada öksüzlük ve kimsesizlik eleminden daha acı bir mahrumiyet ıstırapı hissedene Nedret tahammülü kıran bir ruh mücadelesi içinde çırpınıyordu. Gözlerinde süzğün bir yeis vardı. Genç ve güzel çehresinin ince hatları üzerinde, geçen günlerin, ölmüş kurumuş hayallerinin gamlı ve solgun gölgeleri dolaşıyordu.

Güzide Sabri'nin, en çok okunan romanı **Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi**'nin devamı olarak, ondan on sekiz yıl sonra yazdığı **Nedret**, ilk romanın talihsiz kahramanı Fikret'in kızı olan Nedret'in hikâyesinin konu edildiği, öncülü kadar sürükleyici bir roman. Genç Nedret, yüzünü bile hatırlamadığı annesinden kalan notlarla ve mazide kalmış hikâyenin kahramanı insanların hayatına girmesiyle geçmişin puslu perdesini aralamaya çalışırken kendi de annesininkine hiç de uzak olmayan yeni bir aşk hikâyesinin kahramanına dönüşmektedir.

#edebiyatımızınmirası #aşk #gözyaşı #hatıralar #gençlik #özlem

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) | [canyayinlari](#)

roman

ISBN 978-975-07-5175-2

9 789750 751752